

חיזוק גדול לכבוד בית המדרש

בעניין קדושת בית הכנסת שהוא על ידי שנעשה מחיצה בין הקדש ובין החול

וכמה צריך להזהיר מאוד על הבתי מדרשות שזכינו להכנס בהם, וכבר יכולים אנו לומר 'ואני ברוב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך', ומבואר דכניסה להיכל ה' צריך יראה דווקא, ולכן המקום של היכל ד' אין בו דבר מעניני החולין, ואת כל עניני החולין צריך להשאיר מחוץ למחיצת בהמ"ד, ובזה נעשה 'ביתך ומקום משכן כבודך' וזוכין להשראת השכנה בישראל, ועי"כ זוכין שהתפללות מתקבלות בו.

מה שקורין לבית הכנסת בית עם

אמרו בשבת (דף ל"ב.) 'תניא רבי ישמעאל בן אלעזר אומר בעון שני דברים עמי הארצות מתים על שקורין לארון הקודש ארנא, ועל שקורין לבית הכנסת בית עם' ע"כ.

ובחידושי המהר"ל על הש"ס כתב וז"ל 'כי הפרש גדול יש בין בית הכנסת ובין בית עם, כי בית הכנסת אף כי לא נזכר בשם הזה רק ששם מתכנסים אנשים ידוע כי מה שמתכנסין ומתאספין הוא ענין אלוקי, כי ההתאספות שהוא חיבור ואחדות שייך לענין נבדל אלוקי, והרבויו הוא שייך לחמרי, ולפיכך בית עם שהוא לשון ריבוי עם בלבד לשון זה נופל על דבר שאין בו קדושה אלוקית נבדלת, אבל בית הכנסת בית אסיפה שמתאספין יחד לשון זה מורה על ששם קדושה אלוקית, ולכך יש כנסיה שמתחברין יחד מצד המדריגה הנבדלת, ומפני כי עם הארץ חסר השכל האלוקי חסר גם כן שאין לו מדריגה נבדלת אלוקית, לכך אינו מתיחס עם הארץ רק אל ארנא לא אל הקדש, וכן אינו מתיחס בית הכנסת רק אל בית עם שאין שם קדושה נבדלת, שבודאי מאחר שמדריגתו בענין זה הוא קורא לבית הכנסת בית עם' ע"כ.

והנה אע"פ שאנו קורין לבית הכנסת בשמו הקודש כראוי אבל יתכן שההנהגות בבית הכנסת הוא כבית עם שכל מה שצריך לסדר בעניני החולין מסדר בבהכ"נ, שהרי שם הוא פוגש את ידידיו ושם הוא מנהל כל עסקיו כמו הלוואותיו והחזר חובותיו וכדומה ונעשה המקום רח"ל בית עם, וכדי שהמקום יהא בית הכנסת עם קדושתו והשראת השכינה השורה בו צריך להיות ההנהגה בו שאינו אלא מקום להתכנסות לעבוד את ד' ובזה תשרה השכינה בתוכינו.

כתיב בשירת האזינו 'ימצאהו בארץ מדבר ובתהו ילל ישמון יסבבנהו יבוננהו יצרנהו כאישון עינו', וברש"י שם פירש וז"ל 'יסבבנהו, שם סבבם והקיפם בעננים וסבבם בדגלים לארבע רוחות וסבבן בתחתית ההר, שכפהו עליהם כגיגית'.

ולכאורה צ"ב שהרי הכתוב מבאר חיבת הקב"ה לעמו בכל מה שעשה לישראל שהקיפנו בעננים ודגלים וכאן אמר שכפה עליהם הר כגיגית שנראה שהוא גנותן של ישראל וצ"ע.

והנה במשך חכמה בהקדמה לשמות כתב לבאר מה דכפה עליהם הר כגיגית, היינו שהיו ישראל במדריגה גבוהה בדרגת נבואה שסרה מהם הבחירה, והיה השכלתם בהירה בלי עירוב דמיון וגשם כלל, עד כי הוכרחו כמלאכים שמוכרחים מצד שכלם, שעל זה נאמר (שבת פ"ח.) 'כפה עליהם הר כגיגית', שהיו מוכרחים מצד שכלם והשגתם לקבל עליהם התורה, יעו"ש שהאריך הרבה בזה.

כפה עליהם הר כגיגית הוא המחיצה שנעשה בין הקדש ובין החול

אכן מה שכפה עליהם הר כגיגית צ"ב לכאור' למה הוצרכו לדמיון הגיגית דייקא, הרי עיקר הכוונה שכפה עליהם הר כגיגית הוא שהוכרחו לקבל התורה ע"י שבטל מהם כח הבחירה, ולמה הוצרכו לדמותו לגיגית.

ונראה בזה שהגיגית מורה על המחיצה, היינו שהיתה להם מוצבם כמחיצה של גיגית המקפת אותם מכל צד, שהוא כמחיצה על כל ישראל, וזהו מה שאמרו חז"ל יסובבנהו כפה עליהם הר כגיגית, ולא כפה עליהם ההר מלמעלה בלבד אלא כגיגית דייקא, והוא מרומז ביסובבנהו שהם מסובבים בהר ובדגלים, והמכוון בזה שכדי לזכות לגילויים של מעמד הר סיני שיזכו למעלת הנבואה צריך להיות תוך המחיצה של שכינה שלא יחדור דבר מבחוץ לתוך מחנה שכינה, והמחיצה הוא מקום קדוש שאין העולם החיצון נכנס לשם, ועל ידי זה זכו לכל הגילויים של מעמד הר סיני שפסקה זוהמתו, וכן כל ישראל מאז ועד עתה א"א להם להתקרב אל הקודש פנימה אלא משנכנס תוך המחיצות להבדיל בין הקודש ובין החול.

קבלות שיקבלו על עצמם כל באי בית המדרש חניכי הישיבות רוממה לכבוד בתי כנסיות ובתי מדרשות

ולכן אנו מקבלין על עצמינו את מה שעוררו כבר רבותינו וזקינינו מוסרי התורה.

(א) שלא להכניס פאלפונים דלוקים לבית המדרש ואפ' על רטט, שהוא כהכנסה את כל החולין אל הקדש פנימה שהרי על ידי הפאלפון הוא מקושר אל כל העולם החיצון ומכניס את כל הרה"ר לבית המדרש.

ואפ' לענות דברי תורה או לענות שאלות הלכתיות שלא להשתמש בפאלפון בבית המדרש, ואם צריך לענות שהדוחק גדול יצא חוץ לבית המדרש וחלילה שלא יעשה הדבר בבית המדרש פנימה.

(ב) ועוד יש לעורר כמו שכבר עוררו תלמידי חכמים גדולים על הדבור בקריאת התורה בין גברא לגברא אפ' בדבר הלכה, שרבינו יונה אוסר לדבר בדבר הלכה בין גברא לגברא וכן נפסק בשו"ע (סי' קמ"ו ס"א) ולכן אין לדבר עם אחרים בין גברא לגברא אפ' בהלכה.

עוד קבלות שנשתדל לקיימם ככל האפשר

(א) בקבלת שבת שהוא זמן כניסת השבת כדי לזכות באור השבת אינו זמן לדבר כל הצריך אפ' בהלכה ובאגדה, וכשמפנה לבו לומר המזמורים כראוי זוכה לאור גדול וקדושת השבת שורה עליו, לכן להשתדל שלא לדבר בכל זמן קבלת שבת.

(ב) וכן שלא להתאסף אחר התפלה בדבורים שונים שהוא זמן אסיפה וצריך זהירות יתירה בזה וכל ערום יעשה בדעת איך לעשות שלא יהפך הזמן של אחר התפלה להתאספות של דבורים על הא ועל דא רח"ל.

(ג) ושמעתי שמרן הגאון הצדיק ר' מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל עורר עוד על מה שלומדים בבית המדרש עם מחשבים שאין זה צורת בית המדרש הראויה ואין בית המדרש קיים אלא במקום שלומדים בו בקול מתוך כתבי הקדש כמקובל מדור דור, וגם שהוא מביא שעושים בו שאר הצרכים דרך המחשב, ואע"פ שבזמנינו הרבה טובים ושלמים ויראים כותבים כל הדברי תורה שלהם במחשב ומתעלים הרבה בזה ומאחר ויושבים בבית המדרש כל היום אי אפשר לאסרו לגמרי, מכל מקום צריך חיזוק גדול בעניין זה שלא יבואו לידי תקלה מזה, ויש מקומות שהכתיבה במחשב נעשית בעזרת נשים או בחדרים הסמוכים אבל לא בבית המדרש עצמו, ולכן גם אנו נשתדל מאוד שמי שצריך לכתוב דברי תורה במחשב שיכתוב בעזרת הנשים או בחדרין הסמוכים לבהמ"ד, והכוללים יתחזקו בדבר ולא יקפחו פרנסתם בזה.

(ד) עוד יש לעורר מה שהכהנים אחר רידתם מן הדוכן נועלים מנעליהם בשעת אמירת הקדיש, דבמשנ"ב (סי' כ"ה ס"ק נ"ו) כתב שלא להתעסק אפ' בדבר קל בשעת אמירת הקדיש וכ"ש לנעול מנעלים, ולכן ראוי להמתין מלנעול המנעלים עד אחר אמירת הקדיש.

ויה"ר מלפני אבינו שבשמים שהתחזקות בכבוד שמים ובכבוד בתי כנסיות ובתי מדרשות יעמוד לנו לזכות לראות בגילוי כבודו עלינו במהרה בימנו אמן.

